

IGNACZ KUNOS, *Türk Masalları*, Türkçeleştiren Gani Yener, İstanbul 1987, 427 sayfa. Sosyal Yayınlar, Dünya Klasikleri ve Gençlik Dizisi No. 19.

Geçen yüzyılda Macaristan'da Türkoloji çalışmaları büyük bir hız kazandı ve her türlü alanda yeni konular araştırıldı, çağdaş yöntemlere göre incelendi ve çok sayıda yeni konu ortaya atıldı. Bunlar arasında halkbilimi diye isimlendirdiğimiz folklor'un da özel bir yeri bulunmaktadır. I. Kunos adlı çalışkan araştırmacı İstanbul'da ve Balkan topraklarında dolaştığı yerlerde topladığı malzeme ile çok etkili çalışmalar meydana getirdi. Eserleri araştırmacılar tarafından takip edildi ve bir kısmı da dilimize kazandırıldı. Kitap dünyasının seçkin kişilerinden olan G. Yener de yıllarca Kunos'un eserlerini topladı ve bir süre önce de küçük kitaplar halinde yayınladı. Şimdi ise daha hacimli bir kitap olarak meraklıların ve araştırmacıların hizmetine sunmuş bulunuyor. Elli kadar masalın bir araya getirildiği bu kitap içinde, gene Kunos tarafından yapılmış resimlerin reproduksiyonu bulunmaktadır. Renkli ve siyah-beyaz yapılan bu resimlerin Türk toplumu için bir kıymeti olmamakla beraber, masal kavramının gelişmesini yansıtmaya bakımından dikkati çeker.

Masal kavramının geliştirilmesi ve bilimsel bir kalıba konulması Vladimir Jacovletich Propp tarafından gerçekleştirildi. 1895 ile 1970 tarihleri arasında yaşamış olan bu araştırmacı, 1928 yılında neşrettiği eseri sayesinde büyük bir ün kazandı ve 1966 yılında İtalyancaya tercüme edildiği zaman yeni bazı ilâveler yapıldı. Tıpkı F. Babinger'in, Fâtih Sultan Mehmed ve Zamanı adlı eserinde olduğu gibi, yapılan yenilikler büyük bir değer kazandı. 1970 yılında Fransızcaya tercüme edilen eser, folklor araştırmacılarımız tarafından incelendi ve kısa bir zaman sonra masallarımız üzerine de tatbik edildi. Şimdi bu eserin iki Türkçe tercümesi bulunmaktadır: İlki M. Rifat-S.Rifat, *Masalın Bıçumbilimi*, İstanbul 1985, BFS yayını, ikincisi H. Gümüş, *Masalların Yapısı ve İncelenmesi*, Ankara 1987, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayını No. 744.

I. Kunos'un masalları üzerinde G. Yener herhangi bir sıralama yapmadan metinleri vermiştir. Yayınının esasında Kunos tarafından Türkçe metinler daha eskiden de kendine göre bir çeviriyazı ile verilmiş ayrıca değişik dillere tercümesi yapılmıştı. Böylece dilimizi bilmeyen başka ülkelere mensup araştırmacılar daha yaygın bir Batı dilinde kültür hazinemizden haberdar olmuşlardı. Kunos, bu araştırmalarda hak ettiği yeri almıştı. Hiç kimsenin cesaret etmediği alanda gösterdiği yüreklilik ve kararlılık, bilim dünyasında özel bir ün kazanmasını sağlamıştı.

G. Yener, Türk okurların ihtiyaçlarını göz önünde tuttuğu için herhangi filolojik bir teklifte bulunmamıştır. Aslı toplandığı zaman anlatanların ruh halleri, buldukları çevre her zaman için önemlidir. Masallarımızda geçen Keloğlan, kötü durumdaki fakirin yardımına koşan, güçsüzlerin yanında yer alan, devletle tek başına mücadele eden yiğit kavramları hep bu metinlerde bulunmaktadır. Tatlı üslubu ile metinleri dilimize kazandıran sayın G. Yener, *Durgun Don* ve daha başka büyük klâsik eserleri dilimize kazandıran çalışkan ve geniş kitap bilgisine sahip bir araştırmacıdır. Böyle müstesna bir külliyyatı dilimize kazandırmakla, çok yerinde bir tutum takınmıştır. Kunos'un kitapları günümüzde çok zor bulunur. Böyle bir zorluktan da araştırmacıları ve meraklıları kurtarmış bulunuyor. Kısa bir sunuş kalem alan Arslan Kaynardağ, geniş bir kitabiyat bilgisi ile süslemekle konuya eğilmek isteyenlere yol göstermiştir. Çalışkan araştırmacı Kunos, eserleri ile ülkemizde çok tanınmış bir kişi idi. Halk bilgimize ait yeni konulara eğilen bu zatı geniş bir çevreye tanıtmaları bakımından, kültürümüze yapılan bu olumlu katkıyı kıvançla karşılıyoruz.

Doç. DR. MAHMUT H. ŞAKIROĞLU